

Branschgemensam skrivelse angående Green Claims Directive (COM/2023/166)

Nuläge

Svensk Handel, Svensk Dagligvaruhandel, Visita och Livsmedelsföretagen vill med denna skrivning göra er uppmärksam på vår ståndpunkt om Green Claims Directive (COM/2023/166). Inledningsvis vill vi understryka att målsättningen med direktivet är mycket välkommet, dvs. att säkerställa att de miljöpåståenden som görs är välgrundade och riktiga. Men så som förslaget ser ut riskerar vi att missa målet då det finns betydande oklarheter och stor risk för överlappning till befintlig och kommande marknadsrättsliga regelverk. Detta, samt risk för omfattande sanktioner, riskerar i sin tur att leda till att företagen avstår från att informera om miljömässiga egenskaper, så kallad green-hushing. Vi har tidigare varit i kontakt med direktivets rapportörer Ms. Delara Burkhardt and Mr. Sandro Gozi samt skuggrapportören Arba Kokalari för att delge dem vår position. Vi har också fått tydliga signaler om att frågan om direktivets tillbakadragande är aktuell både i Europaparlamentet och EU-kommissionen. Även Miljörådet samt ansvarigt departement är underrättade om vår position.

Implementeringsrådet granskar just nu också direktivet och de signaler vi fått är att även det ifrågasätter om direktivets mål bäst uppnås med det föreslagna direktivet.

Bakgrund

Vi välkomnar den bakomliggande tanken med direktivet – att säkerställa att miljöpåståenden är välgrundade och riktiga. Detta för att skydda konsumenter från icke-styrkta, felaktiga eller rentav falska miljöpåståenden.

Att förebygga green-washing är oerhört viktigt. Våra medlemsföretag eftersträvar att underlätta och stödja övergången till mer miljömässigt hållbar produktion och att ge konsumenterna verktyg för välinformerade beslut. Men så som direktivet ser ut riskerar det snarare att skapa otydliga förutsättningar, byråkratiska hinder och osäkerhet för företagen. Det riskerar även hämma framväxten av en mer miljömässigt hållbar marknad då det kan leda till green-hushing. Detta påverkar i slutändan konsumentens möjligheter att göra hållbara val. Det finns här också en klar risk att företagens möjlighet att prioritera miljöarbetet minskar om de inte har möjlighet

att berätta om detsamma, något som vore negativt inte bara för konsumenternas utbud, utan även för miljön som sådan. Vad gäller de företag som skulle ha möjlighet att hantera föreslagen reglering, gå igenom det administrativa förfarandet och vågar ta de risker för höga sanktioner som föreslås riskerar regleringen även leda till ökade priser på miljömässigt hållbara produkter.

Då vi är genuint bekymrade över föreslagen reglering vill vi härmed lyfta de delar vi är mest oroade över och som vi menar hämmar framväxten av en mer miljömässigt hållbar marknad samt leder till ökad administrativ börda för företagen, högre kostnader och försämrad miljöinformation.

Säkerställ en effektiv tillsyn av befintlig lagstiftning

Det finns redan ett omfattande regelverk kring hur miljöpåståenden får kommuniceras, både i form av tvingande nationell och europeisk lagstiftning samt ICC:s marknadsföringskod som är näringslivets egen internationella standard för självreglering.

Problemet ligger snarare i bristande tillsyn än i avsaknad av reglering. Därmed behövs verkkningsfulla satsningar och ambitionshöjningar på både europeisk och nationell nivå för att säkerställa att redan existerande regler faktiskt efterlevs.

Det har också nyligen beslutats om ytterligare regler på området i *Empowering Consumers for the Green Transition (EC)*, där det bland annat fastställs att det är en vilseledande affärsmetod, som under alla omständigheter är otillbörlig, att göra ett allmänt miljöpåstående för vilket näringsidkaren inte kan styrka erkänd utmärkt miljöprestanda som är relevant för påståendet. Detsamma gäller att uppvisa en hållbarhetsmärkning som inte grundas på ett certifieringssystem eller som inte fastställts av offentliga myndigheter, att göra ett miljöpåstående om hela produkten eller näringsidkarens hela affärsverksamhet när det faktiskt hänför sig till bara vissa aspekter av produkten eller en specifik del av näringsidkarens affärsverksamhet eller att påstå, baserat på kompensation av växthusgasutsläpp, att en produkt har en neutral, minskad eller positiv miljöpåverkan när det gäller utsläpp av växthusgaser. Denna reglering togs fram parallellt med arbetet med Green Claims och har inte ännu blivit tillämplig och härmed inte heller uttömts eller utvärderats. Dess effekter har således ännu inte kunnat avgöras och ej heller kunnat beaktas i en konsekvensbedömning för behovet av Green Claims Directive. Vi anser att EC ytterligare kommer skärpa dagens regelverk kring hur miljöpåståenden får kommuniceras och vi menar att en effektiv tillsyn av även denna lagstiftning kommer leda till positiva effekter vad gäller aktuell fråga.

Förhandsgodkännande och intyg om överensstämmelse av en tredje part

Den mest problematiska delen i direktivet är Artikel 10, krav på att företag behöver erhålla ett förhandsgodkännande och intyg om överensstämmelse av en tredje part. Kravet riskerar att leda till betydande kostnadsökningar, tidsfördröjningar och osäkerheter, samt oproportionerlig mängd administration och handläggning. Nämnas här som exempel kan att företag inte kommer att kunna svara på miljöfrågor från konsumenter i en chat då svaren kan utgöra miljöpåståenden som således kräver förhandsgodkännanden före.

Kombinerat med de höga sanktionerna riskerar man att avskräcka företag från att använda miljöpåståenden (så kallad "green hushing") samt att uppmuntra företag att göra mer abstrakta påståenden, vilket strider mot direktivets syfte. En långdragen process för förhandsverifiering skulle även försvåra användning av miljöpåståenden vid tidsbegränsade kampanjer och för säsongsbaserade varor.

Särskilt drabbade blir små- och medelstora företag vars hela konkurrenskraft och möjlighet att slå sig in på marknaden kan bygga på att ta fram innovativa och hållbara produkter och att kunna berätta om det, något som skulle kunna sägas gälla särskilt för just svenska företag.

Konsumentvänliga miljöpåståenden förenklar hållbara köpbeslut

Konsumenter fattar ofta snabba köpbeslut inom den konsumentnära tjänstesektorn.

Tydliga miljöpåståenden och märkningar gör det enklare för konsument att göra mer hållbara val. Komplexa och detaljerade krav på miljöpåståenden riskerar att leda till formella och tekniska formuleringar som är svåra för konsumenterna att förstå. Så har exempelvis varit fallet med Närings- och hälsopåståendeförordningen (1924/2006), vars detaljerade krav har försvårat konsumentvänlig kommunikation om hälsosamma produkter. Exempel: Om man har sänkt socker- och saltinnehållet med 20 procent i en produkt får man inte skriva det på förpackningen och upplysa konsumenten om det, då man måste ha sänkt socker med minst 30 procent och salt med minst 25 procent.

Säkra harmonisering och undvik överlappning

Det råder stor risk för både överlappning och otydlighet mellan redan gällande och ny reglering. Det gäller framför allt *Empowering Consumers for the Green Transition*. Det handlar här främst om förhandsgodkännandet, begrepp och definitioner, ansvarsfrågan mellan olika aktörer i en och samma värdekedja. Liknande invändningar har framförts från bland annat Konsumentverket och Naturvårdsverket, se bilaga.

Otydligheten i direktivet riskerar även att leda till dubbel verifiering av KRAV-certifierade produkter och osäkerhet kring etablerade "eko"-varumärken, vilket kan fördyra och försvåra konsumenters val av ekologiska produkter.

Sammanfattningsvis menar Svensk Handel, Svensk Dagligvaruhandel, Visita och Livsmedelsföretagen att utgångspunkten i lagstiftning på detta område bör vara att stimulera företag till att ta fram mer miljömässigt hållbara produkter och tjänster som företag kan berätta om och marknadsföra gentemot konsumenter inom ramen för tydliga regelverk, något GC inte gör. Annars gör vi det svårare för konsumenter att göra aktiva hållbara val.

Med de risker vi ser för oproportionerliga administrativa bördor, för greenhushing och härmed negativa miljökonsekvenser samt för oklarheter och för överlappning till annan reglering menar vi att Green Claims Directive bör dras tillbaka. Vi anser i stället att tillsyn bör öka av nuvarande reglering och även att nuvarande och kommande reglering bör uttömmas och utvärderas innan ytterligare, mycket belastande, reglering införs.

Vänliga hälsningar

Sara Lowemark
Näringspolitisk expert
Svensk Handel

Oscar Almqvist
Näringspolitisk expert
Svensk Dagligvaruhandel

Anna Sandborgh
Branschjurist
Visita

Sara Sundquist
Näringspolitisk expert
Livsmedelsföretagen